

Posudek vedoucího diplomové práce

Název práce: Vztah práce sociálního pracovníka a psychosomatických obtíží.

Autor práce: Bc. Alena Gregorová

Obor studia: Etika v sociální práci

Posudek vypracoval: PsLic Jan Vyhnaněk

Datum: 24.6.2015

Autorka si pro svou diplomovou práci vybrala zajímavé a aktuální téma vztahu profese sociálního pracovníka a psychosomatických obtíží. Zvolila původně odvážný a obtížně realizovatelný výzkumný plán, který v průběhu práce vědecky poctivě přetvářela do zdařilé výsledné podoby. Cíl je v úvodu práce dobře vyjádřen: „popsat symptomy psychosomatických obtíží, dále popsat jejich příčiny, jak je vidí sami respondenti a zjistit, jakou měrou se podle respondentů podílí na vzniku jejich symptomů rodinné prostředí/ osobní život a výkon pomáhající profese“, i když je formulován velmi široce a metodologicky ne zcela jasně.

Pojetí práce se vyvíjelo, studentka se seznamovala s metodikou kvalitativního výzkumu, postupně byla nucena některé části pojmout jinak, než původně zamýšlela. Musím říci, že konečný výsledek nesnadného úsilí o zpracování kazuistik a uchopení tématu je velmi zdařilý. Autorka přitom velmi poctivě pracovala ve smyslu opuštění svého původního záměru, který neodpovídal principům výzkumu, k odborně serióznímu a na své úrovni velmi zdařilému textu.

Výslednou podobou práce jsou dvě případové studie. Případy jsou velmi dobře a "hustě" popsány, autorka dává do souvislostí různé aspekty. V první kazuistice (Igby) pomocí analýzy textu získává tři zřetelné a k etiologické hypotéze dobře vztažené kategorie. Kategorie v druhé kazuistice (Coco) jsou méně syntetické a méně jasné. Kazuistiky jsou poměrně rozsáhlé, při větší časové dotaci by pravděpodobně autorka dospěla k textu více syntetickému a přehlednému. Na druhou stranu by možná ztratil na bezprostřednosti kontaktu se zkoumanými případy, které se v současném textu odrážejí.

Autorka dochází k vyváženým závěrům, které neodpovídají její původní představě, a které velmi správně přinášejí mnoho nových otázek. Otevírá tak čtenáři v mnohém poučné "okno" do oblasti života sociálního pracovníka. Sama přitom nepochybně získává mnoho profesně důležitých informací, které vhodným způsobem reflektuje. Obava autorky, že se přílišnou angažovaností stala méně objektivní a její přístup méně odborný, není na místě. Vývoj kvalitativní metodologie s neoddelitelností vlastní vnímavosti výzkumníka od zkoumaného případu počítá jako s danou skutečností. K nezbytné triangulaci dat přispívá v našem případě zejména mínění lékařů a terapeutů, na které se autorka na mnoha místech odvolává: jejich posouzení je v tomto smyslu pro práci důležité, přestože je zprostředkované zkoumanými subjekty. Určitým nedostatkem je předkládání hypotéz o etiologii psychosomatických potíží jako dané skutečnosti, bylo by vhodné jazykovými prostředky více podtrhnout, že se jedná o předpoklad. Zajímavou částí práce je pokus o

zobrazení míry stresu a psychosomatických obtíží v tabulkách a grafu. Chybí bohužel vysvětlení, jakým způsobem autorka k tomuto zobrazení dospěla. Je také škoda, že tabulky a grafy skončily v příloze.

Bylo by zajímavé, kdyby autorka vyvodila z pojednávaných kazuistik doporučení pro sociální práci, i když na druhou stranu je možná lepší nechat to na čtenáři.

Za velmi přínosné považuji uplatnění etických principů při výzkumu. Autorka pojednává etický aspekt svého výzkumu rozsáhle v metodologii a pojednané principy se pak snaží důsledně aplikovat. Při zpracování dat přistoupila k vyřazení některých úryvků z publikovaného textu, a to i přes to, že sami respondenti nebyli proti jejich uveřejnění. Jde o významný moment, který není často studenty, kteří provádějí v rámci svých kvalifikačních prací výzkum, dostatečně zohledňován.

Určitou slabinou práce je relativně chudá bibliografie. K problematice psychosomatických poruch existuje u nás poměrně bohatá literatura. Tomuto nedostatku odpovídá i citelně méně zdařilá teoretická část práce. Ta je dobře koncipovaná z hlediska vybraných témat a z nich vycházejících částí, ale bohužel nejde z hlediska pojednávaného tématu dostatečně do hloubky. Lékařsky zaměřené části jsou z hlediska následných kazuistik namístě, ale zdá se, že jsou zbytečně podrobné, na úkor psychologických a sociálních aspektů psychosomatiky, která je pojednána příliš stroze, a zabývá se více historií, nežli popisem teorií o mechanismech rozvoje psychosomatických poruch, které by byly z hlediska zvoleného tématu mnohem potřebnější.

Z hlediska formálních náležitostí je práce v pořádku. Jazykově je bez závažnějších chyb, vyskytují se občasné překlapy. Z hlediska grafické úpravy nepůsobí dobře "roztrhání" textu na mnoho příliš krátkých odstavců, mezi kterými je příliš velká mezera.

Celkově oceňuji poctivé úsilí autorky v odvážné a náročné studii i zdařilý výsledný tvar práce. Navrhuji hodnocení výborně.